

25 september 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsoptvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende in [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. N.A. Viellevoeye-Geers, advocaat te Nijmegen,

tegen:

(wijlen) [naam]
geboren op [datum] en overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de congregatie van de Missionarissen van de Heilige Familie.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 20 maart 2012. Op 31 mei 2012 is een inhoudelijke reactie binnengekomen van [naam], Provinciale Overste van de Missionarissen van de Heilige Familie.

Op 6 september 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is niet verschenen. De zus van klager, [naam], tevens zijn mentor en bewindvoerder, heeft het standpunt van klager toegelicht. Zij werd bijgestaan door de juridisch adviseur, mr. N. A. Viellevoeye-Geers. Verder is ook de moeder van klager, [naam], verschenen en de therapeute van klager, [naam].

Namens de congregatie is verschenen [naam], Provinciale Overste.

2. De klacht

2.1. Klager is zwakbegaafd en autistisch. Hij heeft een IQ van 57 en een emotionele leeftijd van zes jaar. Van eind jaren '70 tot medio 1983 was klager lid van een sportvereniging voor gehandicapten in [plaats]. Aangeklaagde was daar in die tijd begeleider. Klager had iedere week contact met aangeklaagde. Klager hielp aangeklaagde een beetje met de begeleiding of sportte zelf mee. Klager had in die tijd verkering met een meisje. Aangeklaagde informeerde daar wel eens naar en klager had dan het idee dat aangeklaagde jaloeers was. Aangeklaagde had tegen klager verteld, dat hij homo was en een relatie had met een medebroeder.

2.2. Vanaf 1980 begon aangeklaagde klager seksueel te benaderen. Het echte misbruik begon later en heeft gedurende een half jaar plaats gevonden. Het bestond uit gedwongen orale seks, waarbij klager het sperma van aangeklaagde moest inslikken. Klager werd door aangeklaagde bedreigd, dronken gevoerd en daarna vastgebonden met een touw. Aangeklaagde liet vervolgens kaarsvet over klagers geslachtsdeel druppelen.

2.3. Om de twee jaar gingen de leden van de sportvereniging een weekje naar Ameland. Zo ook in september 1983. Het zou de laatste activiteit zijn die klager met de vereniging ondernam, want hij had zijn lidmaatschap per 1 juni van dat jaar al opgezegd.

Klager vertelt over die week het volgende. Aangeklaagde gaat mee als begeleider. Aangeklaagde heeft de kamerindeling gemaakt en klager slaapt als enige bij hem op de kamer. Op dinsdagavond 6 september zitten klager, aangeklaagde en nog een jongen aan tafel. Aangeklaagde geeft klager Bokma te drinken. Aangeklaagde vraagt aan klager of hij nog verkering heeft. Klager bevestigt dit. Enige tijd later gaat de jongen weg. Alleen klager en aangeklaagde zitten nog bij elkaar. Aangeklaagde vraagt aan klager of hij met zijn vriendin naar bed is geweest. Klager bevestigt dit. Aangeklaagde vraagt of zijn ouders er iets vanaf weten, hetgeen klager ontkent. Aangeklaagde zegt dat hij het wel aan zijn ouders moet vertellen en dat, als hij dat niet doet, aangeklaagde het zal doen. Klager krijgt hiervoor twee weken de tijd. Vervolgens gaat klager naar bed. 's Nachts probeert aangeklaagde nog bij klager in bed kruipen, maar klager duwt hem heel hard weg.

2.4. Op vrijdagavond 9 september gaat klager om half elf slapen. Ook die avond heeft aangeklaagde weer behoorlijk wat drank geschonken. Die nacht komt aangeklaagde weer naar het bed van klager toe. Hij zegt dat hij, als hij bij klager in bed mag, niets tegen de ouders van klager zal vertellen omtrent de seksuele omgang van klager met zijn vriendin. Klager is bang en laat aangeklaagde in zijn bed. Aangeklaagde heeft gedronken en trekt zijn kleren uit. Aangeklaagde zegt tegen klager dat hij ook zijn kleren uit moet doen. Klager doet dat. Aangeklaagde raakt zijn geslachtsdeel aan en maakt bewegingen waardoor klager een erectie krijgt en hij masturbeert. Ondanks het verzoek van aangeklaagde heeft klager niets bij aangeklaagde gedaan. Wel is er op de mond gezoend en heeft aangeklaagde klager anaal gepenetreerd. Klager vertelt later tegen zijn begeleider dat het erg hardhandig gebeurde en dat hij nog een paar dagen pijn had. Bij terugkomst in het gezinsvervangend tehuis heeft klager zijn verhaal aan zijn begeleidster verteld. Hierna zijn ook de ouders van klager op de hoogte gesteld en heeft klager aangifte gedaan.

2.5. De gebeurtenissen hebben grote invloed gehad op klager. Hij is voor de rest van zijn leven beschadigd geraakt. Klagers zelfvertrouwen en zijn vertrouwen in anderen zijn enorm aangetast. Hij heeft in 1983 hulp gehad, maar dat heeft niet veel mogen baten. Klager heeft twaalf jaar samengewoond met zijn toenmalige vriendin. Nadat die relatie was verbroken, kwam het gebeurde sterk terug. Klager worstelde met zijn seksuele identiteit. Hij ging contact zoeken met homofielen om erachter te komen of dat bij hem paste. Dit leidde regelmatig tot gevaarlijke situaties. Klager is door zijn autisme en zwakbegaafdheid erg kwetsbaar in de homoscene. Dit heeft er later toe geleid dat klager meerdere malen slachtoffer is geworden van seksueel geweld door anderen. Klager raakte depressief, opstandig en onrustig, en was bang om over het gebeurde te praten. Sinds klager hiervoor in 2009 en 2010 in therapie is gegaan bij seksuologe en therapeute [naam] heeft klager het een plekje kunnen geven. Klager heeft nu nog eenmaal in de drie à vier maanden een gesprek met haar. Klager heeft rust gekregen. Het gaat nu goed met hem.

2.6. Klager verzoekt de Klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren.

Daarnaast wenst klager erkenning van het leed dat hem is aangedaan en excuses daarvoor van het kerkelijk gezag.

Daarbij verzoekt klager dat het advies zich richt op toekenning van een financiële tegemoetkoming in de door hem geleden materiële en immateriële schade.

3. Het verweer

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. [Naam], Provinciale Overste van de Missionarissen van de Heilige Familie, heeft in zijn reactie gesteld dat er uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Hij heeft geen aanwijzingen gevonden voor mogelijk seksueel misbruik maar vindt de weergave van de gebeurtenissen in het klaagschrift geloofwaardig, te meer nu deze door de bij het klaagschrift gevoegde bijlages wordt ondersteund. Er is aangifte gedaan bij de zedenpolitie en aangeklaagde heeft bekend. Er is een strafzaak tegen aangeklaagde aangespannen, die evenwel om onbekende redenen is geseponneerd.

De Provinciale Overste concludeert dat aangeklaagde op eigen titel vrijwilligerswerk is gaan verrichten bij de sportvereniging. Een opdracht of zending van de Missionarissen van de Heilige Familie ontbreekt. De verweten handelingen hebben volledig buiten het zicht van de congregatie plaatsgevonden. Hij vraagt zich dan ook af of het in onderhavige geval rechtens gerechtvaardigd is de congregatie verantwoordelijk te houden voor het wangedrag van aangeklaagde en hoe de onderhavige klacht onder artikel 1.2. in samenhang met artikel 1.1. van de klachtenprocedure gebracht zou kunnen worden.

Met inachtnaam van het bovenstaande is de congregatie van de Missionarissen van de Heilige Familie bereid de klacht te erkennen en wil zij met grote oprechtheid spijt betuigen over en excuses aanbieden voor het seksueel misbruik dat klager is aangedaan.

4. De beoordeling

4.1. De Klachtencommissie overweegt dat aangeklaagde ten tijde van het gestelde seksueel misbruik lid was van de congregatie van Missionarissen van de Heilige Familie. De congregatie was op dat moment bevoegd maatregelen tegen aangeklaagde te nemen, indien zijn gedrag op dat moment bekend was geweest. Dat aangeklaagde het seksueel misbruik heeft gepleegd als vrijwilliger bij de sportvereniging, waarvoor geen opdracht was vanuit de Missionarissen, doet daaraan niet af. De Provinciale Overste heeft dit ter zitting ook erkend. Gelet op het voorgaande komt de Klachtencommissie tot de conclusie dat het seksueel misbruik is gepleegd door een lid van een in Nederland gevestigd instituut van gewijd leven, zoals bedoeld artikel 1.1. sub d en artikel 1.2. van de Procedure zodat zij zich bevoegd acht de klacht in behandeling te nemen.

4.2. Volgens artikel 1.3. van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.K. Kerk (hierna: de Procedure) moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.3. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

4.4. Er zijn bijna dertig jaren verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn de feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst, hebben plaatsgevonden. De Klachtencommissie is hier van overtuigd geraakt door de wijze waarop het verhaal van klager is verteld en op papier is gezet. Maar ook blijkt uit de steunverklaring van de moeder van klager dat zij al vanaf het begin af aan op de hoogte is van het seksueel misbruik en ook actie heeft ondernomen om te zorgen dat aangeklaagde niet meer slachtoffers kon maken. Daarnaast heeft therapeute [naam] een verklaring afgelegd. Daar komt bij dat er een politiedagrapport van de jeugd en zedenpolitie is, waaruit blijkt dat aangeklaagde destijds naar aanleiding van de aangifte is opgeroepen voor verhoor en dat hij heeft bekend.

4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik dan wel 25 jaar oud, maar hij was door zijn zwakbegaafdheid en autisme een erg kwetsbare jongen. Dat alles wordt nog versterkt doordat aangeklaagde bij die gelegenheden klager sterke drank liet drinken, terwijl aangeklaagde voor klager iemand was, die hij meende te mogen vertrouwen.

4.6. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. [Overste] heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens de congregatie onomwonden het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.7. Over het verzoek van klager om een financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de Provinciale Overste zal klager zich voor het verkrijgen van een vergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Provinciale Overste van de Missionarissen van de Heilige Familie de klacht gegrond te verklaren en zich in te zetten voor (verdere) vermindering van het leed van klager.

Dit advies is vastgesteld op 25 september 2012 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, drs. J.L.H.H. Kunnen en mr. A.M.T. Denekamp-Mulder, leden, bijgestaan door mr. M. van der Meulen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Provinciaal Overste en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Provinciaal Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Provinciaal Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Provinciaal Overste.